

TALEPAPIR – DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	BEU alm. del – samrådsspørgsmål F-I
Titel	Ministerens tale
Målgruppe	Beskæftigelsesudvalget
Arrangør	Beskæftigelsesudvalget
Taletid	Ca. 15 min.
Tid og sted	21. marts klokken 13.00-14.30 i vær. 1-133.

Disposition

1. BUVVM-M taler
 - 1) Indledning
 - 2) Samrådsspørgsmål F:
 - 3) Samrådsspørgsmål G:
 - 4) Samrådsspørgsmål I:

2. *BM-M taler – besvarer samrådsspørgsmål H*

1. Indledning

- Beskæftigelsesudvalget har, efter ønske fra Astrid Carøe (SF) og Karsten Hønge (SF), bedt mig besvare spørgsmål knyttet til dårligt arbejds- og læringsmiljø for elever, herunder chikane, seksuel chikane og diskrimination på erhvervsskolerne og lærepladserne.
- Jeg vil besvare samrådsspørgsmål F, G og I, hvorefter beskæftigelsesministeren vil besvare spørgsmål H. Og jeg kan ikke helt afvise, at min besvarelse vil lyde mere som cirkulære og ringbind end som frisk skurvognshumor. Det kan være, vi kommer tilbage til det andet senere.

2. Samrådsspørgsmål F

- Lad mig starte med at understrege, at det er helt uacceptabelt, når elever og lærlinge udsættes for chikane eller diskrimination.
- Ligesom det selvfølgelig er uacceptabelt når elever og lærlinges løn- og arbejdsvilkår ikke er i orden, eller når de i øvrigt udsættes for et dårligt arbejdsmiljø.
- Astrid Carøe og Karsten Hønge spørger konkret til, om reglerne i sager, hvor arbejdsgiveren ikke har sikret et chikanefrit arbejdsmiljø, bør strammes.
- Jeg vil gerne slå fast, at vi heldigvis i dag har lovgivning, som klart og tydeligt fastslår, at diskrimination, chikane og sexchikane er ulovligt.
- Det fremgår blandt andet af arbejdsmiljøloven og ligebehandlingsloven.
- I arbejdsmiljøloven er det angivet, at arbejdsgiver er forpligtet til aktivt at forebygge seksuel chikane og andre former for krænkende handlinger på arbejdspladsen.
- Og i ligebehandlingsloven står det tydeligt, at der foreligger chikane, når der udvises enhver form for uønsket verbal, ikkeverbal eller fysisk adfærd i relation til en persons køn.

- På trods af, at det er ulovligt, ser vi *alligevel* tilfælde, hvor elever og lærlinge bliver udsat for chikane og diskrimination, hvilket er helt utilstedeligt.
- Jeg er glad for, at de elever og lærlinge, som de konkrete sager omhandler, har sagt fra over for diskrimination og chikane.
- Fordi det er nødvendigt.
- Oplæring, altså praktikperioden, er en vigtig del af en erhvervsuddannelse. Det er her, eleverne får bygget bro mellem teori og praksis.
- Og det er enormt vigtigt, at eleverne føler sig trygge og tilpas, når de er i praktik i en virksomhed.
- Hvis en elev ikke føler sig tryk og godt tilpas, kan det være svært at tilegne sig ny viden og færdigheder – viden og færdigheder, vi som samfund har hårdt brug for.
- Det er virksomhedernes pligt og ansvar at sørge for, at der er tilfredsstillende forhold i virksomheden – herunder et chikane-frit arbejdsmiljø.
- Erhvervsuddannelserne er styret af en række faglige udvalg, som er nedsat af fagforeningerne- og arbejdsgiverforeningerne.

- og det er de udvalg, som godkender de virksomheder, som har elever og lærlinge.
- Ligesom de faglige udvalg kan tilbagekalde en godkendelse, hvis virksomheden ikke længere opfylder betingelserne for godkendelsen.
- En godkendelse kan for eksempel tilbagekaldes, hvis det opdagges, at virksomheden overtræder arbejdsmiljølovgivning eller regler om løn- og ansættelsesvilkår.
- I den konkrete sag om den 17-årige kvinde, som blev udsat for seksuel chikane, som der refereres til af spørgeren, har Det Faglige Udvalg for Træfagenes Byggeuddannelse tilbagekaldt virksomhedens godkendelse.
- Det betyder at virksomheden har mistet retten til at få nye elever.
- Hvorvidt en virksomhed har overtrådt arbejdsmiljølovgivningen eller regler om løn- og ansættelsesvilkår, vurderes af Arbejdstilsynet.
- Senere i år får de faglige udvalg mulighed for at bruge Arbejdstilsynets nye ”visningsordning”, som viser hvilke virksomheder,

der har fået en afgørelse, samt hvilket arbejdsmiljøproblem afgørelsen handler om.

- De faglige udvalg kan fx bruge visningsordningen til at undersøge, om en virksomhed har modtaget indberetninger om kritiske arbejdsforhold, inden de sender elever i praktik.
- Derudover har de faglige udvalg adgang til at føre tilsyn med virksomheden. De har faktisk også adgang til arbejdspladsen uden retskendelse og mod behørig legitimation for at kontrollere, om oplæringsforholdene i virksomheden er i orden.
- Der er altså lovmæssige rammer, som skal sikre, at virksomhederne kan fratages retten til at have elever og lærlinge, hvis de ikke er i stand til at stille et chikanefri arbejdsmiljø til rådighed.
- Og der er de lovmæssige rammer for, at de faglige udvalg kan føre tilsyn med oplæringsvirksomhederne.
- Jeg vil også nævne, at jeg som følge af sagerne om chikane i hotel- og restaurationsbranchen har bedt det faglige udvalg på området om en redegørelse for, hvor ofte de fører tilsyn med virksomhederne, og i hvor mange tilfælde de har tilbagekaldt en godkendelse.

- Udvalgene blev også bedt om at komme med konkrete forslag til at forebygge chikane og diskrimination.
- De forslag indgå nu i regeringens videre overvejelser, for eksempel i forhold til, om der er behov for flere værktøjer eller mere vejledning i forbindelse med de faglige udvalgs godkendelse af virksomhederne som praktiksteder.
- For vi kan ikke tillade, det giver sig selv, at vores lærlinge eller elever bliver udsat for diskrimination, seksuel chikane, krænkelse, mobning eller anden form for dårligt arbejdsmiljø.

3. Samrådsspørgsmål G

- Efter erhvervsuddannelsesloven skal erhvervsskolerne stille kontaktlærere og mentorer til rådighed for de elever eller lærlinge, der har behov for støtte og vejledning for at kunne gennemføre deres uddannelse.
- Samtidig skal skolen sikre, at de elever eller lærlinge, der har behov herfor, tilbydes social, personlig eller psykologisk rådgivning. Skolen fastsætter rammerne for denne rådgivning.

- Det er vigtigt, at alle elever og lærlinge kender sine rettigheder og er opmærksomme på, at der er instanser – herunder fagforeninger og Arbejdstilsynet - som tager diskrimination og chikane alvorligt og reagerer i overensstemmelse med loven.
- Derfor er Børne- og Undervisningsministeriet konkret igennem Styrelsen for Undervisning og Kvalitet ved at udarbejder materiale til elever og skoler, som skal informere om, hvad elever og lærlinge kan gøre, hvis de har været udsat for seksuel chikane.
- Materialet skal forklare, hvad der kan opfattes som seksuel chikane.
- Og vil indeholde information om, at elever og lærlinge f.eks. kan henvende sig til deres fagforening, Arbejdstilsynet eller det faglige udvalg, hvis de udsættes for chikane.
- Derudover vil elever og lærlinge blive informeret om, at seksuel chikane, som det er defineret i ligebehandlingsloven, som udgangspunkt kan begrunde ophævelse af en uddannelsesaftale med en virksomhed.
- I forhold til spørgsmålet om akutrådgivning vil jeg henvise til Arbejdstilsynets eksisterende hotline.

- Det er en hotline, som elever og lærlinge kan bruge hvis de for eksempel har været udsat for krænkelser, mobning eller seksuel chikane.
- Den tidligere regering meldte i 2020 ud om en række initiativer, der skulle bidrage til at forebygge seksuel chikane på arbejdspladser og uddannelsesinstitutioner.
- Et af initiativerne var en opfordring om at oprette whistleblowerordninger på uddannelsesinstitutioner.
- Målet med opfordringen var at sikre, at elever, kursister og lærlinge kunne få et sted at henvende sig, også anonymt, for at få råd og vejledning.
- Mig bekendt har flere skoler etableret sådanne whistleblowerordninger i dag.
- Det kan være meget forskelligt fra skole til skole og fra elev til elev, hvilke tiltag der virker bedst i den konkrete situation. Men værktøjerne findes både på skolerne og via Arbejdstilsynet.
- Og med den kommende informationsindsats fra Børne- og Undervisningsministeriet vil vi også udbrede kendskabet til værktøjerne.

4. Samrådsspørgsmål I

- Jeg vil godt starte med at sige, at det selvfølgelig er under al kritik, når virksomheder fravælger kvindelige elever.
- Det er derfor meget bekymrende, at 40 pct. af de oplæringskonsulenter, som har deltaget i Institut for Menneskerettigheders rundspørge, oplever, at virksomheder lægger vægt på elevens køn, når de søger elever.
- Vi har alle et ansvar for at sikre, at forskelsbehandling ikke finder sted.
- Jeg har som minister, og regeringen har kollektivt, et ansvar for, at lovgivningen er klar og tydelig.
- Arbejdsgiverne har et ansvar for ikke at forskelsbehandle pga. køn, når der tilbydes elevpladser.
- Og vi har alle et ansvar for at sikre, at elever og lærlinge kender sine rettigheder, så de har mulighed for at søge hjælp og handle, hvis de bliver udsat for diskrimination.
- Skolerne og oplæringsvejlederne har et ansvar for ikke at medvirke til forskelsbehandling i forbindelse med tildeling af lærepladser.

- Både analyser og de sager, som har fyldt i medierne viser, at der trods tiltag stadig er udfordringer med diskrimination og chikane – både i virksomheder og på vores institutioner.
- En ting er lovgivning, noget andet er kultur, men det er uacceptabelt, og der er behov for at gøre endnu mere for at komme de her problemer til livs.
- Jeg er glad for at se, at DA, altså Dansk Arbejdsgiverforening, Fagbevægelsens Hovedorganisation, og erhvervsskolernes egen organisation for nylig har dannet en alliance, der skal bekæmpe uønsket seksuel opmærksomhed og chikane på erhvervsskoler og lærepladser.
- Jeg vil bede alliancen om, at se på tiltag, som sikrer at vejlederne og skolerne er opmærksomme på, at virksomheder ikke må ønske lærlinge og elever efter køn.
- Ligesom jeg er glad for, at 3F netop er kommet med et udspil mod chikane af elever og lærlinge.
- De lovgivningsmæssige rammer synes jeg egentlig er ret klare. For mig at se handler en stor del af det videre arbejde om en kulturændring - ikke kun på arbejdspladserne, men også bredt i samfundet.

- Jeg følger derfor også Alliancen mod seksuel chikane, som udsprang af trepartsaftalen om seksuel chikane fra 2023, i deres arbejde.
- Her samarbejder Digitalisering- og Ligestillingsministeriet med relevante aktører på at styrke indsatsen mod seksuel chikane.
- Alliancen har fx tildelt midler til projekter, der fremmer trygge fællesskaber uden uønsket seksuel opmærksomhed og seksuel chikane i unges uddannelses- og fritidsliv samt bredt i forenings- og idrætslivet.
- I et af projekterne har den organisation, der hedder KVINFO i samarbejde med øvrige aktører fået til opgave at udvikle redskaber, som elever/elevråd, lærere og ledere på ungdomsuddannelser kan bruge til at forebygge og håndtere seksuel chikane.
- Der er heldigvis meget opmærksomhed på problemerne og mange gode initiativer i gang rundt omkring. Og det er vigtigt, at vi fortsat løfter den her opgave i fælleskab.
- Tak for ordet, jeg vil give ordret videre til formanden.